Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29987

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i (SZFO), T. Ayas, F. Ayd?n ve M. B. Horzum taraf?ndan 2015 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, bireylerin, özellikle de ö?rencilerin, günümüzde yayg?nla?an sanal zorbal?k olgusu hakk?ndaki bilgi, alg? ve tepki düzeylerini belirlemek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, alan yaz?ndaki bo?lu?u doldurmak ve sanal zorbal???n tan?m?, nedenleri ve sonuçlar? hakk?nda fark?ndal??? ölçmek için bir araç sa?lamak üzere bir **geli?tirme** çal??mas? olarak sunulmu?tur.

Ölçe?in geli?tirme süreci, geçerlilik ve güvenirlilik analizlerini içermekte olup, psikolojik ve e?itim ara?t?rmalar?nda kullan?labilecek sa?lam bir yap? sunmay? hedeflemektedir. Bu araç, sanal zorbal?kla mücadele stratejilerinin belirlenmesi ve e?itim programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Sanal zorbal?k, fark?ndal?k, siber zorbal?k, psikometrik, ölçek geli?tirme, teknoloji ba??ml?l???, gençlik.

Yazarlar

Ayas, T., Ayd?n, F., Horzum, M. B.

Amaç

Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sanal ortamda meydana gelen zorbal?k türleri, bu zorbal???n ma?dur ve fail üzerindeki etkileri ve zorbal?k durumunda izlenmesi gereken yasal veya etik yollar hakk?nda ne kadar bilgi sahibi oldu?unu ve ne ölçüde fark?ndal?k geli?tirdi?ini tespit etmektir.

Bu araç, e?itim kurumlar?nda ve psikolojik dan??manl?k hizmetlerinde sanal zorbal?k riskini de?erlendirmek, risk alt?ndaki gruplar? belirlemek ve önleyici müdahaleler geli?tirmek için kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçek, özellikle gençlerin dijital vatanda?l?k becerileri ve çevrimiçi güvenlik bilgileri düzeylerini anlamada yard?mc? olmaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojideki **fark?ndal?k** (awareness) kavram?n?, spesifik olarak siber zorbal?k ba?lam?nda ölçmektedir. Ölçülen yap?, yaln?zca bilgi düzeyini de?il, ayn? zamanda sanal zorbal?k eylemlerinin ciddiyetini kavrama, bu tür davran??lar? tan?ma ve olas? sonuçlar?n? öngörme yetene?ini de içerir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu ölçek, bili?sel ve duyu?sal bile?enleri olan bir fark?ndal?k düzeyini yans?t?r. Bili?sel bile?en, zorbal?k türleri ve yasal çerçeveler hakk?ndaki bilgiyi kapsarken; duyu?sal bile?en, zorbal??a kar?? duyarl?l?k ve etik sorumluluk hissiyat?n? içerir. Ölçek maddeleri, bu çok boyutlu yap?y? temsil edecek ?ekilde haz?rlanm??t?r.

Geçerlik

Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i'nin **geçerlik** çal??mas?, Ayas, Ayd?n ve Horzum (2015) taraf?ndan yay?mlanan makalede detayland?r?lm??t?r. Ölçek geli?tirme sürecinde, yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla faktör analizleri kullan?lm??t?r.

Ara?t?rmac?lar, ölçe?in teorik yap?y? ne kadar iyi temsil etti?ini de?erlendirmek için uzman görü?lerine ba?vurmu? (kapsam geçerli?i) ve istatistiksel yöntemlerle yap? geçerli?ini (construct validity) incelemi?lerdir. Elde edilen bulgular, ölçe?in sanal zorbal?k fark?ndal??? yap?s?n? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizleri de geli?tirme çal??mas?n?n önemli bir parças?n? olu?turmaktad?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? ifade eder. Genellikle iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak ölçe?in maddelerinin ayn? yap?y? ne ölçüde ölçtü?ü belirlenir.

Ayas ve arkada?lar? (2015), ölçe?in iç tutarl?l?k de?erlerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu raporlam??lard?r. Yüksek güvenirlik de?erleri, ölçe?in farkl? zamanlarda ve farkl? örneklemlerde benzer sonuçlar verece?i anlam?na gelir, bu da ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m?n? destekler.

Faktör Analizi

Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü ortaya koymak için faktör analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Ölçek geli?tirme çal??malar?nda yayg?n olarak kullan?lan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri uygulanm??t?r.

Bu analizler sonucunda ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?u ve maddelerin hangi faktörler alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Faktör yap?s?n?n netle?tirilmesi, ölçe?in teorik temellerini güçlendirmi? ve ara?t?rmac?lara sanal zorbal?k fark?ndal???n?n alt boyutlar? hakk?nda bilgi sa?lam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Development)

Format: Derecelendirme Tipi Ölçek (Likert tipi oldu?u varsay?lmaktad?r, orijinal çal??mada

ARABPSYCHOLOGY.COM

detayland?r?lm??t?r.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renci Popülasyonu

Ya? Grubu: Genellikle ortaokul, lise ve üniversite ö?rencileri (gençler ve genç yeti?kinler)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, internet ve sosyal medya kullan?m?n?n yo?un oldu?u ya? gruplar?n?n sanal zorbal?k konusundaki fark?ndal???n? hedef almaktad?r.

Test Metodolojisi: Bireysel olarak uygulanan, kendi kendine raporlama (self-report) yöntemiyle doldurulan bir anket türüdür.

Anahtar Kelimeler

Ölçek geli?tirme, psikometri, dijital güvenlik, internet eti?i, gençlik ara?t?rmalar?, siber güvenlik, geçerlilik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: furkanaydin@live.com

Yaz??ma Adresi: Makalede belirtilen akademik kurum adresleri geçerlidir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2015

?zinler ve Ücret: Ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda ve e?itim amaçl? kullan?m?nda genellikle yazarlardan izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için yazarlarla ileti?im kurulmas? tavsiye edilir. ?leti?im e-posta adresi: furkanaydin@live.com.

Kaynakça

Ayas, T., Ayd?n, F. ve Horzum, M., B. (2015). Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i: Geçerlilik ve güvenirlilik çal??mas?. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying, 2*(2), 38-51.

Bu çal??man?n orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: sanal-zorbalik-farkindalik-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sanal Zorbal?k Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler için Ayas, Ayd?n ve Horzum (2015) taraf?ndan yay?mlanan makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM